

Van dikhout zaagt men planken

Hoe anders dan tegenwoordig ging het er rond 1880 op de houtzagerij van Ab Budel aan toe.

Nadat een boom door onze overgrootvader was werd hij op de *Malle Jan* naar de houtzagerij vervoerd. Het was uiterst zwaar werk en je moest je aandacht volledig bij het werk houden wilde je niet met een voet of een vinger bekneld raken.

Eerst werd de stam ruw vierkant gehakt, dat "kantrechten" werd genoemd, waarna het bovenzvlak werd "gesmet" welk was voorzien van een zogenaamde slaglijn, die als leidraad voor de dikte van de te zagen planken diende. Boven het zaagvlak werd tijdens het smetten een met krijt behandelde draad gespannen die eerst werd opgetild en daarna werd losgelaten. Hierdoor kreeg men een witte lijn op het zaagvlak.

Voor het zagen moest de boom eerst in de laagste stand van de twee meter hoge stelling gelegd worden en daarna zig zag aan één kant naar boven getild. Hierbij werd gebruik gemaakt van de gaten in de staanders. Twee staanders aan de stelling waren onderling met spieën aan elkaar verankerd en met beiteltekens gemerkt. Meestal beklom de knecht de zaagstelling en hield zich slechts vast aan de kraanzaag. Vanaf de grond leek de hoogte wel mee te vallen, maar eenmaal bovenop was de minimale ooghoogte ca. 3,5 meter.

De zaag moest op de aangebrachte lijn gestuurd worden. Aan het einde werd de zaagsnee niet afgemaakt. De stelling was aan de achterzijde verlengd. De kraan- of stellingzaag had aan de onderzijde een afneembare handgreep. Op de foto is Ab te zien die de zaag naar beneden trok, "de snijdende slag", om hem daarna weer naar boven te drukken. Meestal stond men achter een jute zak ter bescherming tegen het vallende zaagsel. De zaagstelling stond bij voorkeur op een plek waar het vaak waaide.

Het gezaagde hout zou best weleens gebruikt kunnen zijn voor de grote huizen die in die tijd in en rond Velp werden gebouwd door mensen die elders hun fortuin hadden verdiend.